

HERIJKING GOVERNANCE NOORD-LIMBURG

REGIONALE BIJEENKOMST D.D. 16 APRIL 2025

WAT IS UW VERWACHTING *VAN* EN/OF *VOOR* VANAVOND?

PROGRAMMA

20.00 – 20.15 uur	Bestuurlijke aftrap door burgemeesters Scholten en Vostermans – even recapituleren: *waarom* speelt dit traject?
20.15 – 20.45 uur	Toelichting op het proces en de inhoud door Jonathan Felix, senior adviseur bestuurszaken – *hoe* kan de samenwerking in een openbaar lichaam worden vormgegeven?
20.45 – 21.45 uur	Ruimte voor dialoog aan de hand van stellingen en ruimte voor resterende vragen

BESTUURLIJKE AFTRAP

BURGEMEESTERS SCHOLTEN EN VOSTERMANS

WAAROM SPEELT DIT TRAJECT?

- “Met het toenemen van het ambitieniveau van de (samenwerking tussen de) gemeenten in de regio Noord-Limburg en daarmee het toevoegen van opgaven/ programma’s aan de agenda en het sluiten van de Regiodeals van 2020 en 2024, zijn ook de bestuurlijke en ambtelijke intensiteit en de financiële belangen rondom de samenwerking toegenomen.”
- “Vanuit die achtergrond is in 2020 bestuurlijk geconstateerd dat er in aanvulling op de inhoudelijke ambities een passende (herijkte) samenwerkingsvorm nodig is, die RN-L (beter) in staat stelt om voortvarend de ambities te realiseren.”

... Maar: de vraag is niet nieuw. Een sprong in de tijd naar 2013, de Commissie Hendrikx over de Floriade:

COMMISSIE HENDRIKX

- Formaliseer de regionale samenwerking. Het dient duidelijk te zijn wie binnen de samenwerking de regie voert, wat deze rol inhoudt en wat het mandaat en de verantwoordelijkheid van de regievoerder is. Daarnaast dienen regionale overleggen en besluitvorming eenduidig vastgelegd te worden, zodat het transparant is welke voor de gemeenten bindende beslissingen er worden genomen op regionaal niveau.
- De commissie heeft eerder reeds aangegeven dat het een bijzondere prestatie is geweest dat een zo uniek evenement als de Floriade 2012 vanuit overheidszijde georganiseerd is door een samenwerkingsverband van vijf gemeenten zonder rechtspersoonlijkheid. Naar de mening van de commissie was het echter ook riskant.
- De commissie adviseert de (nu zeven) samenwerkende gemeenten binnen de Regio Venlo om op korte termijn een onderzoek te starten naar de meest geschikte samenwerkingsvorm op regioniveau, en om tot die tijd in elk geval samenwerkingsverbanden op projectniveau te formaliseren en daartoe telkens een tijdelijke rechtspersoon in te richten.

VERDERE OPVOLGING

- Voornoemde aanbevelingen werden overgenomen, maar in de opvolgende jaren verdween de urgentie naar de achtergrond – in het kader van de decentralisaties keerden gemeenten om moverende redenen naar binnen
- Met het oog op Regio Deal I (2020) hebben de Noord-Limburgse colleges een bestuursconvenant gesloten – “we zijn gaan samenwonen”, máár: “wel onder het dak van de provincie” (penvoerder/kassier)
- Bij de toekenning van de Regio Deal II (2024) werd de volgende vraag urgent: wie is penvoerder (vertegenwoordigt ‘de regio’) en/of vervult de kassiersrol (beheert de middelen) – de provincie deed het niet meer
- Het college van Venlo heeft aangegeven zich als grootste gemeente verantwoordelijk te voelen voor het welslagen van de regio, maar wel met een voorbehoud: dat het penvoerderschap en de kassiersrol per 1 januari 2026 overgaan naar een nieuwe entiteit
- Na het samenwonen komt een mogelijke verloving in beeld, maar dan wel na een goed gesprek over de partnerschapsvoorwaarden

ADVIES &VAN DE LAAR

Vraagstelling:

“Adviseer over de meest optimale organisatievorm passend bij de opgaven, waarbij gekeken wordt naar de mogelijkheden om alles zoveel mogelijk onder te brengen in één structuur, passend bij de wensen en behoeften van alle deelnemende gemeenten en rekening houdend met de behoefte van de gemeenteraden.”

Constatering: “De Regio Noord-Limburg is in een onhandige positie gebracht”:

- De regio heeft geen rechtspersoonlijkheid en is voor rechtshandelingen aangewezen op de gemeente Venlo
- Financiële en personele verplichtingen (en risico’s) zijn voor de gemeente Venlo // bestuurlijke zeggenschap wel verdeeld over de colleges
- Grote regionale geldstromen op de Venlose begroting – alleen de gemeenteraad van Venlo kan direct bijsturen
- Werkgeverschap van het regiobureau ligt bij Venlo: vaag onderscheid tussen leden regiobureau en ‘reguliere’ medewerkers

AANBEVELING

Advies:

1. Onderken politiek-bestuurlijk prestaties en kansen op inhoud en financiën
2. Investeer in en versterk de regionale agenda en verhoudingen
3. Kies voor publiekrechtelijke samenwerking RN-L: openbaar lichaam
4. Breng rolduidelijkheid en rolzuiverheid aan, binnen de herijkte vorm
5. Start drie parallelle ontwikkelsporen: inhoud, relatie en vorm

Deze avond gaat primair over de vorm; de sporen inhoud en relatie krijgen parallel een vervolg

… EN TOEN?

- Op 25 februari 2025 hebben de colleges in Noord-Limburg de notitie ‘De regio georganiseerd’ vastgesteld, met daarin uiteengezet waarom het nu opportuun is om de regio te formaliseren als een openbaar lichaam.
- Tijdlijn is gericht op formalisering per 1 januari 2026
- De bijeenkomst van vandaag is bedoeld om uw raden vroegtijdig in positie te brengen, aanvullend op de gelegenheid om een zienswijze te formuleren (volgt na de zomer) – op basis van uw input gaan we verder met een concrete ontwerpregeling

WAAROM IS DE COÖPERATIE ALS VORM AFGEVALLEN?

1. Gemeentewet: publiekrecht (openbaar lichaam) gaat voor privaatrecht (coöperatie), tenzij…
2. In het publiekrecht (gewijzigde Wgr) is de positie van gemeenteraden beter geborgd c.q. democratisch gelegitimeerd
3. Een van de beoogde taken is het beheer en de verdeling van derdengelden (subsidies): publiekrechtelijke aangelegenheid
4. Fiscale overweging: btw-compensatiefonds

TOELICHTING OP GOVERNANCE

HOE KAN DE SAMENWERKING VORM KRIJGEN?

WAT ZIJN WE VAN PLAN?

- In ieder geval niet wat u in de media hebt gelezen! Maar wat dan wel?
- Een compacte, en slagvaardige collegeregeling (er gaan dus géén raadsbevoegdheden over!) met drie kerntaken:
  a. Vertegenwoordiging van de regio als collectief naar medeoverheden (regionale public affairs)
  b. Regionale beleidsafstemming (en dus niet vaststelling, daartoe blijven raden bevoegd)
  c. Werving en beheer van derdengelden (zoals Regio Deal / Investeringsagenda) en verdeling van regionale subsidies

De medewerkers die dit werk al doen, zijn in belangrijke mate in dienst van de gemeente Venlo. Door het regiobureau ook daadwerkelijk te formaliseren wordt regionaal werkgeverschap ook goed belegd.

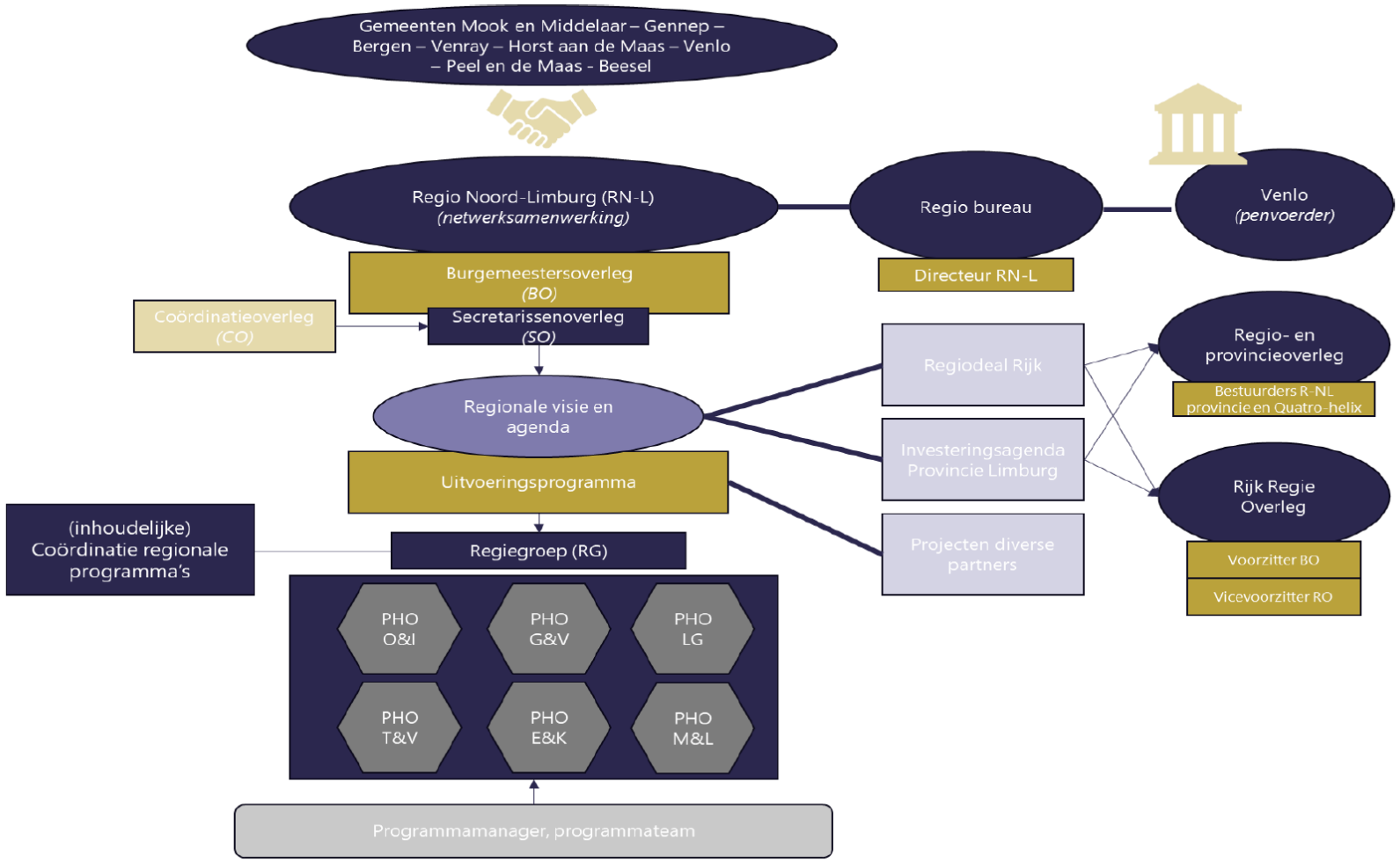

VERSUS WAT WE NÚ DOEN

- De gemeente Venlo is op basis van een convenant penvoerder én kassier voor de Regio Deal
  - ‘De regio’ bestaat formeel niet. Het college van Venlo vertegenwoordigt ‘de regio’ en heeft daartoe mandaten , volmachten en machtigingen van andere colleges.
  - Qua kaderstelling en controle heeft de gemeenteraad van Venlo wel positie richting het college – andere raden staan op afstand
  - Regionale middelen staan op de begroting van de gemeente Venlo
  - Het regiobureau bestaat uit medewerkers van de gemeente Venlo; advisering over regionale voorstellen is beslagleggend op Venlose ambtelijke capaciteit (m.n. juridisch en financieel)

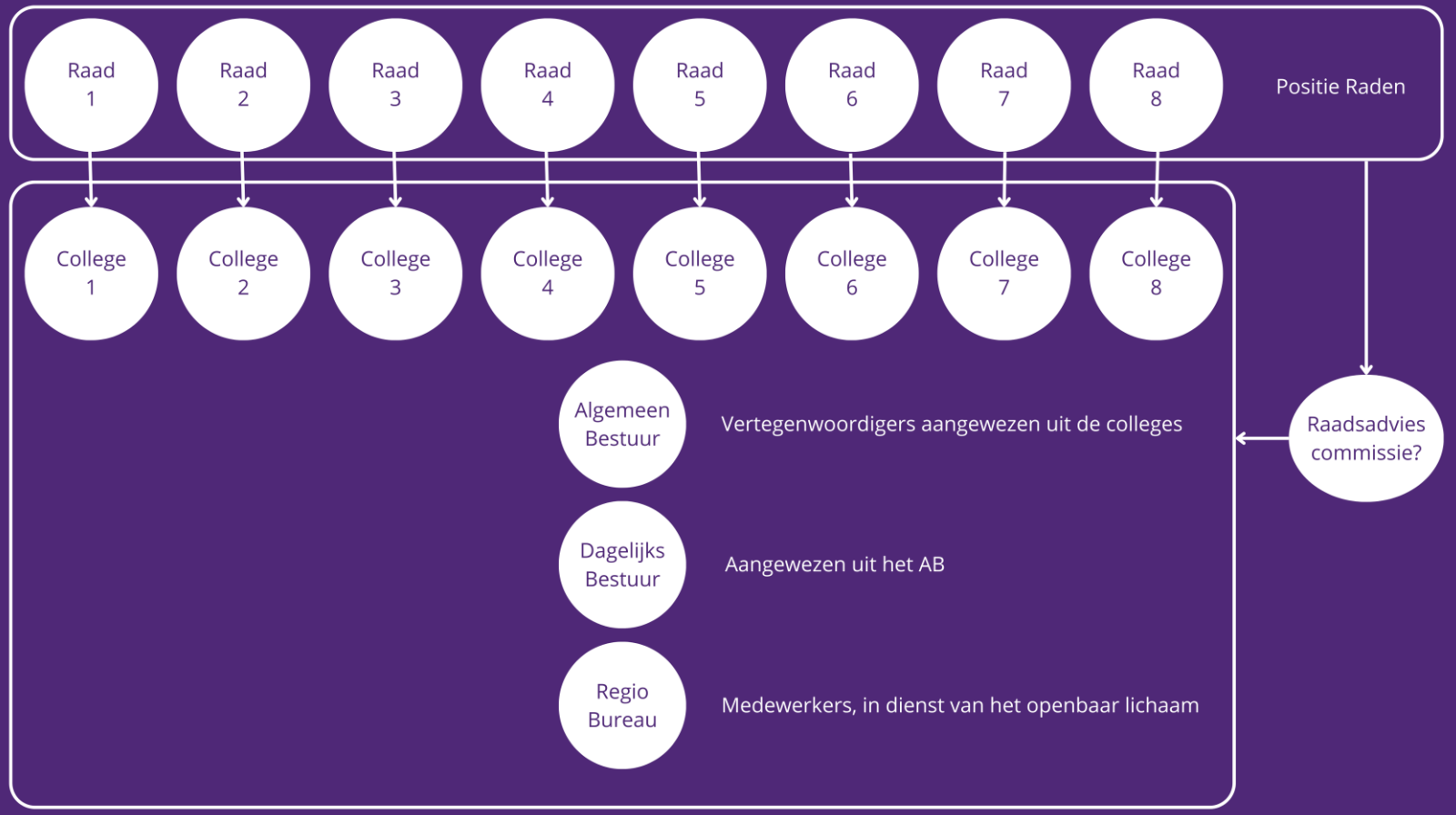

VERSUS WAT WE NÚ DOEN

DAT KAN SLAGVAARDIGER, EN DEMOCRATISCH BETER GELEGITIMEERD:

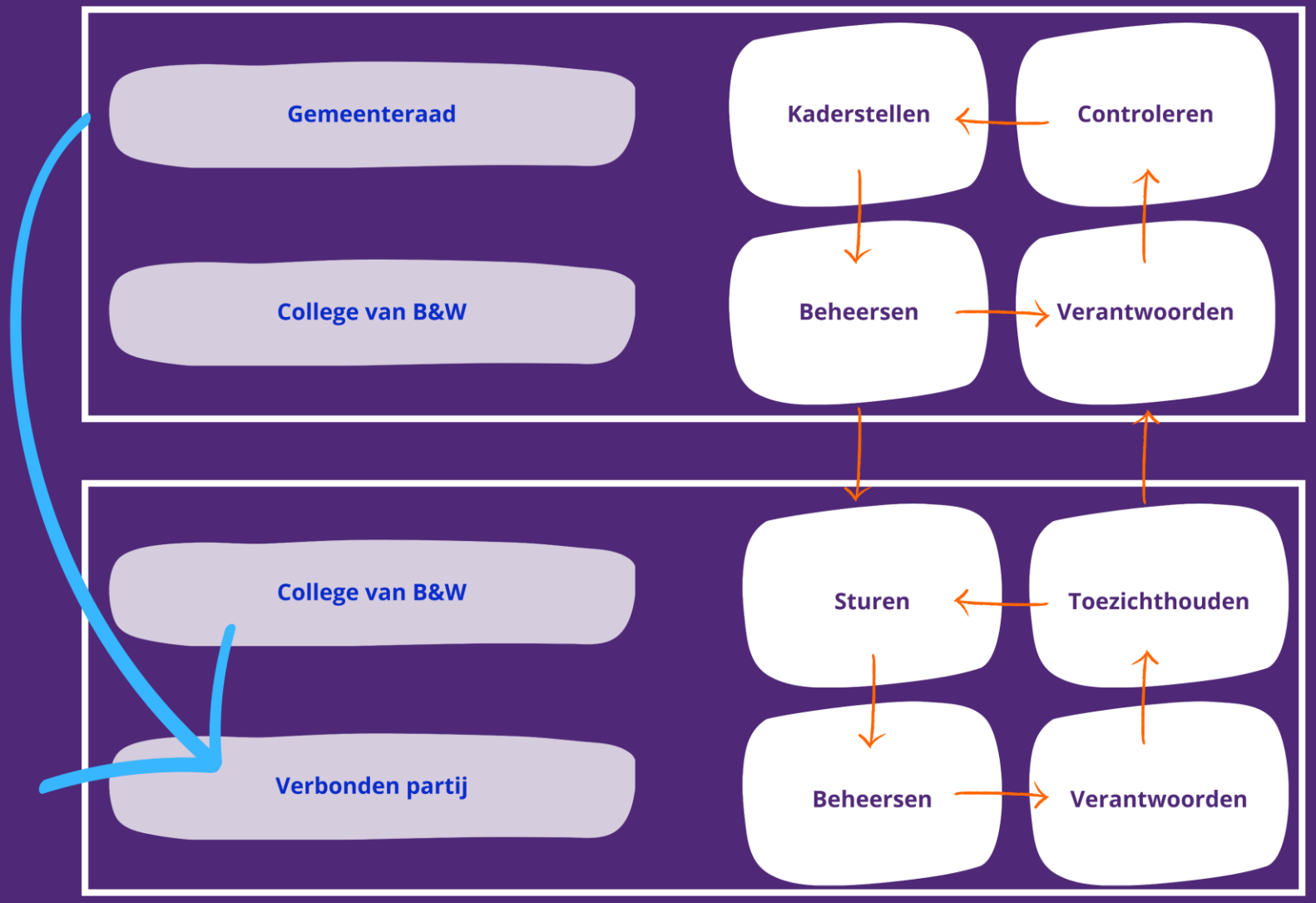

KARAKTERISTIEKEN VAN EEN OPENBAAR LICHAAM

- Er ontstaat weliswaar een nieuwe entiteit, maar geen nieuwe bestuurslaag: het bestuur van de regeling wordt gevormd door vertegenwoordigers van de respectieve colleges, aangewezen door uw raden – verlegd lokaal bestuur
- Daarmee zijn de verschillende raden ook in positie met betrekking tot kaderstelling en controle: de colleges leggen verantwoording af aan hun raden, of dit nou vanuit een college, AB of DB is
- Daartoe hebben de raden verschillende instrumenten tot hun beschikking: bijvoorbeeld kaderstelling door moties, zienswijzen op P&C-documenten, vragenrecht (ook rechtstreeks aan het AB of DB)
- Het openbaar lichaam wordt bestuurd door enerzijds een algemeen bestuur (met vertegenwoordigers van de verschillende colleges) en anderzijds een dagelijks bestuur (gekozen uit het midden van het AB)

SCHEMATISCH ZIET DEZE WISSELWERKING ER ALS VOLGT UIT:

CENTRALE OPGAVEN BIJ BOVENLOKALE SAMENWERKING:

BETROKKENHEID GEMEENTERADEN

- Input voorafgaand aan totstandkoming ontwerpregeling
- Zienswijze op ontwerpregeling en toestemming voorafgaand aan oprichting
- Vragenrecht aan college en besturen (AB-DB) openbaar lichaam
- Zienswijze bij ontwerpbegroting en majeure besluiten openbaar lichaam – vaststelling beleid blijft echter voorbehouden aan individuele raden
- Mogelijke betrokkenheid gemeenteraad: gemeenschappelijke raadsadviescommissie

GEMEENSCHAPPELIJKE RAADSADVIESCOMMISSIE

GEMEENSCHAPPELIJKE RAADSADVIESCOMMISSIE

- Instelling van een raadsadviescommissie geschiedt door het algemeen bestuur, op verzoek van de betrokken gemeenteraden;
- Het kiezen van de leden van de commissie is aan de raden, waarbij een raad er ook voor kan kiezen niet actief te participeren;
- Doelstelling van de raadsadviescommissie is om raden met elkaar te laten overleggen, bijvoorbeeld over gezamenlijke zienswijzen, te fungeren als adviseur van het AB en positie te verwerven om kaderstelling en controle door de raden mogelijk te maken.

De raadsadviescommissie is door de wetgever nadrukkelijk niet bedoeld om de rol van de gemeenteraden over te nemen of om tot besluitvorming te komen. Besluitvorming en sturing blijft bij de individuele raden liggen. Wel kan de raadsadviescommissie een advies geven aan de raden, maar ook aan het algemeen bestuur.

DIALOOG

AAN DE HAND VAN STELLINGEN

MENTIMETER

- Waar denkt u aan bij regionale samenwerking? – open vraag Word Cloud
- Deelt u de urgentie om de samenwerking in de regio te formaliseren?
- Ziet u een openbaar lichaam, in de toegelichte compacte vorm, als een logische vervolgstap?
- Ziet u in dit construct een formele rol weggelegd voor uw raad, bijvoorbeeld in de vorm van een raadsadviescommissie?
- Welke aandachtspunten zou u voor het vervolgtraject willen meegeven?

AFSLUITING

HOE ZIET HET VERVOLG ERUIT?

VERVOLGPROCES

Lokale bijeenkomsten
Hebben reeds plaatsgevonden

Ontwerpregeling
De colleges stellen een ontwerpregeling vast: gemeenteraden geven zienswijze

Toestemming
Randvoorwaarde voor oprichting is toestemming gemeenteraden

Inwerkingtreding
Het openbaar lichaam wordt, na toestemming, per 1 januari 2026 getroffen

...	16-04	03-06	17-09	(...)	14-10	19-11	09-12	01-01-2026

Themabijeenkomst
In gesprek over het *hoe* met de gemeenteraden van Noord-Limburg

Zienswijze
De gemeenteraden worden in de gelegenheid gesteld om een zienswijze te geven

Weging zienswijzen
De ontwerpregeling wordt mogelijk aangepast

Definitief besluit
Door deelnemende colleges